

Τάμα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θεολογικό πλαίσιο

Το κάθε θαύμα αποτελεί ανατροπή των φυσικών δυνάμεων, η οποία πραγματοποιείται με την παρέμβαση του Θεού για την σωτηρία του ανθρώπου. Ο Κύριος των Δυνάμεων αποφασίζει εάν και πότε μια τέτοια ανατροπή θα πραγματοποιηθεί. Στα θαύματα η συνηθισμένη αντίδραση του πιστού είναι να εκφράζει την ευγνωμοσύνη του με την πραγματοποίηση ενός τάματος. Το τάμα δεν αποτελεί ενέργεια που θα ικανοποιήσει τον υπεράνω κάθε ανάγκης Θεό. Ούτε η θέλησή Του για μελλοντικά θαύματα θα καθοριστεί από την πραγματοποίηση ή όχι ενός τάματος. Ένα τάμα αποτελεί μια ορατή πράξη εσωτερικής ευγνωμοσύνης, μια στοιχειώδη ενέργεια φιλότιμου στις διαρκείς, τακτικές και έκτακτες θείες ευεργεσίες. Άλλωστε, μαθαίνουμε, συνειδητοποιούμε και εκτιμούμε μόνον έναν μικρό αριθμό θαυμάτων, έκτακτων και εντυπωσιακών. Μπορούν όμως ακόμη και αυτά να αποτελέσουν άσκηση ανάπτυξης της εσωτερικής μας ευγνωμοσύνης για θαύματα που πραγματοποιούνται κάθε στιγμή. Πόσα και πόσα πράγματα δεν απολαμβάνουμε καθημερινά ως αυτονόητα, ξεχνώντας πως αποτελούν καρπούς διαρκούς πατρικής μέριμνας προς εμάς εκ μέρους του Θεού! Τα θαύματα υπενθυμίζουν την παντοδυναμία του Θεού. Το ερώτημα όμως είναι εάν εμείς είμαστε έτοιμοι να παραδώσουμε ολόκληρη τη ζωή και την ύπαρξή μας στα χέρια Του.

Σκοπός

- Να εμπεδωθεί η ΠΙΣΤΗ στην παρουσία του Θεού και η ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ στη δύναμη και την αγάπη Του.

Αμέσως μετά τον Χριστό μας, πηγή παρηγοριάς, προστασίας, ενδυνάμωσης και μεσιτείας είναι η Παναγία μας. Όλοι οι χριστιανοί τη νιώθουν ως κοινή μητέρα των ανθρώπων, στην οποίαν βρίσκουν καταφυγή και πολλές φορές ίαση από σωματικό και ψυχικό πόνο.

- Να εμπεδωθεί η ΕΛΠΙΔΑ για έναν καλύτερο κόσμο που θα γίνει με την υπακοή στο θέλημα του Θεού.

Η Παναγία δίνει πάντοτε ελπίδα για ξεπέραςμα κάθε είδους δυσκολιών και σκορπίζει στον κόσμο γαλήνη και παρηγοριά. Όλοι έχουμε ανάγκη την τρυφερή της παρουσία και την μητρική της φροντίδα.

- Να εμπεδωθεί η ΑΓΑΠΗ, δηλ. η συμπεριφορά του παιδιού προς το περιβάλλον του σύμφωνα με το θέλημα και το παράδειγμα του Θεού και να αποκτηθούν καλές συνήθειες.

Η αγάπη προς το πρόσωπο της Παναγίας εκδηλώνεται με τον σεβασμό και την ευλάβεια που δείχνουν χιλιάδες πιστοί στις θαυματουργές εικόνες της σε όλο τον κόσμο, ιδιαίτερα βέβαια στην πατρίδα μας. Απόδειξη τη αγάπης αυτής είναι και τα ονόματα της Παναγίας που ανέρχονται σε αρκετές δεκάδες. Δεν υπάρχει εικονοστάσι χωρίς την εικόνα της και πάρα πολλές φορές, σχεδόν ασυναίσθητα, στο στόμα του κάθε χριστιανού φτάνει η φράση «Παναγία μου».

Τα μηνύματα

Πάντα με μικρές και απλές προτάσεις

- Η Παναγία είναι η γέφυρα που ένωσε ουρανό και γη.
- Η Παναγία είναι η μητέρα του Χριστού μας που προσεύχεται για μας.
- Δείχνουμε μεγάλο σεβασμό στις θαυματουργές εικόνες της Παναγίας, που βρίσκονται σε όλη την Ελλάδα.

ΠΡΟΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Αφόρμηση

Πρόκειται για μια απλή, αλλά εύστοχη αφορμή, η οποία θα ελκύσει την προσοχή των παιδιών. Μπορεί να είναι ένα αντικείμενο, μια ιστορία, μια ερώτηση, ένα επίκαιρο γεγονός.

Το μάθημα μπορεί να ξεκινήσει μπροστά σε μια εικόνα με τάματα.

Ανάγνωση του κειμένου

Γίνεται με καθαρή φωνή, παραστατικά και αν θέλεις με συνοδεία μιας ήρεμης μουσικής.

Κάθε χρόνο χιλιάδες πιστοί ταξιδεύουν στην Τήνο για να προσκυνήσουν την θαυματουργή εικόνα στον ιερό ναό της Παναγίας της Ευαγγελίστριας. Μπαίνοντας στον ναό οι πιστοί αντικρίζουν την θαυματουργή εικόνα της Παναγίας τοποθετημένη σε ένα μαρμάρινο προσκυνητάρι αλλά και αμέτρητες χιλιάδες από τάματα των πιστών που μαρτυρούν σε πολλές περιπτώσεις τις παρακλήσεις τους προς την Θεοτόκο.

Ανάμεσα του ξεχωρίζει κρεμασμένο κάτω από ένα καντήλι ένα ασημένιο καράβι και ένα ψάρι, επίσης ασημένιο, καρφωμένο στα πλευρά του. Σύμφωνα με μαρτυρίες, ένα παρόμοιο πλοίο ταξίδευε στη Δυτική Μεσόγειο, με προορισμό ένα ξακουστό λιμάνι της Ισπανίας. Ένα βράδυ, μαύρα σύννεφα γέμισαν τον ουρανό και άρχισε μια καταρρακτώδης βροχή ενώ πελώρια κύματα σαν υδάτινα βουνά χτύπαγαν αλύπητα το καράβι και το πετούσαν ψηλά σαν καρυδότσουφλο. Το πλοίο δεν άντεξε για πολύ και τα αμπάρια του άρχισαν να γεμίζουν νερό. Ο καπετάνιος γονατιστός προσευχήθηκε στην Παναγία με όλη την δύναμη της ψυχής του. Σαν από θαύμα η καταιγίδα κόπασε και τα νερά άρχισαν να υποχωρούν. Οι αντλίες του πλοίου κατάφεραν να αδειάσουν τα αμπάρια και το καράβι άρχισε να ταξιδεύει πάλι χωρίς προβλήματα. Σαν έφτασαν στο λιμάνι και πήγαν το πλοίο για επισκευή με έκπληξη είδαν πως υπήρχε μια μεγάλη τρύπα στα πλάγια του πλοίου στην οποία είχε σφηνωθεί ένα τεράστιο ψάρι. Η Παναγιά είχε κάνει το θαύμα της.

Αφορμές για συζήτηση

- Τι σας έκανε εντύπωση;
- Έχετε δει σε κάποια εικόνα τάματα; Πώς ήταν; Μάθατε την ιστορία πίσω από κάποιο τάμα;
- Τι είναι μια θαυματουργή εικόνα; Γνωρίζετε καμμία;

Λέξεις κλειδιά

Πρόκειται για λέξεις, οι οποίες συμπυκνώνουν νοήματα και μηνύματα. Επιδιώκουμε να εντυπωθούν στον νου και την καρδιά των παιδιών, ως δεσμοί μνήμης με τις επιμέρους αλήθειες του εκάστοτε κεφαλαίου. Φροντίζουμε να τις ανασύρουμε τακτικά κατά τη διάρκεια του μαθήματος, επιλέγοντας μια ή δυο, οι οποίες θα κλείνουν την κάθε συνάντησή μας με τα παιδιά.

Τάμα: Ένα μικρό δώρο σε μια εικόνα για μια μεγάλη χάρη, γι' αένα θαύμα. Δεν δίνουμε στην εικόνα το τάμα, αλλά σε αυτόν ή αυτήν που είναι επάνω της αγιογραφημένος.

Θαύμα: Κάτι που δεν μπορεί να εξηγήσει το ανθρώπινο μυαλό και που το κάνει ο Χριστός, η Παναγία ή κάποιος άγιος για να λυτρώσει έναν άνθρωπο από μια μεγάλη δυσκολία.

Μεγαλόχαρη: Λέγεται έτσι η Παναγία μας, διότι έχει μεγάλη χάρη από τον θεό να κάνει θαύματα.

Παράλληλη δραστηριότητα

Αν θέλεις, μπορείς να έχεις μοιράσει κορμμένες φιγούρες, που, κατά την ανάγνωση, μόλις ένα παιδάκι ακούσει το όνομα της φιγούρας που κρατάει, σηκώνεται και την κολλάει σε ένα μεγάλο χαρτόνι, που έχεις ετοιμάσει.

- Σημερινοί πρωταγωνιστές είναι:
  - Η Παναγία
  - Ο καπετάνιος του πλοίου

Επιπλέον δραστηριότητες

Απασχολούμε τα παιδιά με τις δραστηριότητες του βιβλίου τους. Τους αναθέτουμε να χρωματίσουν τα σχέδια του βιβλίου τους. Η επιλογή μεταξύ των δραστηριοτήτων του βιβλίου, θα καθορίσει τα υλικά που θα χρησιμοποιήσουν τα παιδιά. Σήμερα, τα παιδιά θα χρειαστούν:

- χαρτόνι
- μπογιές

Παιχνίδι ρόλων και συναισθημάτων

Καλούμε τα παιδιά να εκπροσωπήσουν κάποιον ή κάτι από την ιστορία και να το εκφράσουν με δικά τους λόγια.

Είσαι ναύτης στο καράβι της ιστορίας. Γυρνάς στο λιμάνι. Πώς διηγείσαι στους φίλους σου τι έγινε;

Ανάγνωση του παιδικού ποιήματος

Γίνεται με καθαρή φωνή και παραστατικό τρόπο. Προσπάθησε να τηρήσεις με ακρίβεια το μέτρο, ούτως ώστε να καταφέρουν τα παιδάκια να κρατήσουν με παλαμάκια ή ρυθμικά όργανα τον ρυθμό. Το ρεφρέν ή μια χαρακτηριστική φράση που επαναλαμβάνεται ή κάποια που θα την θεωρήσεις σημαντική, την μαθαίνεις από την αρχή στα παιδιά και τους ζητάς να την επαναλαμβάνουν κάθε τόσο. Άλλωστε, τα σημαντικότερα μηνύματα του μαθήματος βρίσκονται μέσα στους στίχους. Αν θέλεις προσθέτεις μια απλή μελοποίηση.

ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ (Γνωριμία με τα θαύματα)

Σα βουνό έχει γίνει το κύμα,
δε γλιτώνει το **έρμο καράβι**.
«Παναγιά μου» φωνάζει ο ναύτης,
στην εικόνα καντήλι ανάβει.

Ο βοριάς σταματάει.
Στο νησί του γυρνάει.

**Στέκω μπροστά στην Παναγιά,
μεγάλη η χαρά μου.
Τα τάματά της λάμπουνε,
δεν έχω τάμα όμως εγώ!
Της δίνω την καρδιά μου.**

Στο κρεβάτι πονά το παιδάκι,
τόσες μέρες το μάτι δεν κλείνει.
«Παναγιά μου» προσεύχεται η μάνα,
το χεράκι στιγμή δεν αφήνει.
Η αρρώστια περνάει.
Το παιδάκι γελάει.

**Στέκω μπροστά στην Παναγιά,
μεγάλη η χαρά μου.
Τα τάματά της λάμπουνε,
δεν έχω τάμα όμως εγώ!
Της δίνω την καρδιά μου.**

Πάει για μάχη ο φανιάρος κι η μάνα
ζωγραφιά Παναγίας τού δίνει.
Στον εχθρό ο λεβέντης ορμάει.
Ένα όπλο μια σφαίρα αφήνει.
Του τρυπά τον χιώνα.
Σταματά στην εικόνα.

**Στέκω μπροστά στην Παναγιά,
μεγάλη η χαρά μου.
Τα τάματά της λάμπουνε,
δεν έχω τάμα όμως εγώ!
Της δίνω την καρδιά μου.**

Αφορμές για συζήτηση

- Ποιο θαύμα σας έκανε τη μεγαλύτερη εντύπωση;
- Τι σημαίνει «δίνω τάμα την καρδιά μου»;
- Ζητήσατε ποτέ κάτι πολύ θερμά από την Παναγία;
- Έχεις πάει ποτέ στην Τήνο;

Διαθεματική προσέγγιση

Κάθε παιδικό ποίημα δίνει αφορμή για διαθεματικές προσεγγίσεις.

Σήμερα **λέξεις-κλειδιά** για τη διαθεματική προσέγγιση είναι:

Τήνος, Παναγία Σουμελά, Παναγία Εκατονταπυλιανή, Ελευθερώτρια, Οδηγήτρια... και άλλα πολλά ονόματα της Παναγίας. Θα ήταν πολύ όμορφο, αν είχαμε διαφορετικές εικόνες της Παναγίας, ώστε να βρίσκουμε και την αντιστοιχία με τα ονόματα της.

Αξιολόγηση

Με τις λέξεις κλειδιά, καλείς τα παιδιά να αναφέρουν ποιο μέρος του μαθήματος τους φέρνει στο μυαλό.

Ολοκλήρωση του μαθήματος

Έχετε προετοιμάσει κάτι, -ένα γλυκό, μια ζωγραφιά, ένα φτηνό αντικείμενο- στο σχήμα ενός γράμματος, από το οποίο ξεκινά μια καθοριστική για σας λέξη-κλειδί. **Με δυο λόγια** αναφερόμαστε στη βασική έννοια. Μπορείτε να ενθαρρύνετε τα παιδιά να έχουν ένα μικρό σεντιούκι, με τη συλλογή όλων των φεινών αναμνηστικών.

- Μια εικονίτσα της Παναγίας.
- Ένα αυτοσχέδιο απλό τάμα.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ

Είναι σημαντικό για την επικοινωνία με τους γονείς των παιδιών, να έχουν ένα ενημερωτικό σημείωμα για όσα έγιναν κάθε φορά στο κατηχητικό. Με τον τρόπο αυτό, γίνονται κι εκείνοι έμμεσοι ακροατές κάποιων σημαντικών πτυχών της πίστης μας, ενώ παράλληλα διευκολύνεται η επικοινωνία με τα παιδιά τους, με βάση το μάθημα. Αναμφίβολη είναι επίσης και η ωφέλεια στο επίπεδο της επικοινωνίας της ενορίας με τις μεγαλύτερες ηλικίες. Στο φυλλάδιο αυτό ζητάς από τους γονείς κάποια υλικά, που τυχόν θα χρειαστούν για την επόμενη φορά. Ιδού ένα προτεινόμενο ενημερωτικό κείμενο:

Σήμερα μάθαμε για μια πολύ παράξενη ιστορία, για ένα θαύμα, που έκανε η Παναγία μας. Ένα θαύμα για να γίνει χρειάζεται δυο πράγματα: Πίστη και θέλημα του Θεού και των αγίων Του. Κάθε θαύμα που γίνεται είναι απόδειξη για το πόσα πράγματα καταφέρει η πίστη, αλλά και για το πόσο μας αγαπάει ο Θεός. Γίνονται πολλά θαύματα, αλλά ούτε που τα προσέχουμε. Κι όμως, ο Θεός φροντίζει διαρκώς για να έχουμε υγεία, ανθρώπου που μας αγαπάνε, χαρά. Το μεγαλύτερο θαύμα είναι η αγάπη του Θεού για μας. Αν το θυμόμαστε, δεν θα έλειπε ποτέ από την προσευχή μας η λέξη «Ευχαριστώ».

